

Arkivsamvirke for lokalarkiverne i Vordingborg kommune

Årsplan 2009

Arbejdsgrundlag og mål

Indhold:	
Arbejdsgrundlag	2
Samlinger og accession	2
Bevaringsarbejde	3
Formidling	4
ABM-samarbejde	4
Fysiske rammer, hjælpemidler og teknisk udstyr	4
Administrative forhold	5
Personale	5
Økonomi	6
Sammenfatning	6

Arbejdsgrundlag

Arkivsamvirket består af 7 selvstændige lokalarkiver:

Køng Sognearkiv, Køng Kirkevej 19, 4750 Lundby
Langebæk Lokalhistoriske Arkiv, Østergaardsstræde 1A, 4772 Langebæk
Lundby Sognearkiv, Lundby Hovedgade 100, 4750 Lundby
Museerne.dk – Lokalarkiv for Møn, Storegade 75, 4780 Stege
Præstø Lokalhistoriske Arkiv, Lindevej 45, 4720 Præstø
Sværdborg Sognearkiv, Hasbjergvej 90, 4750 Lundby
Vordingborg Lokalhistoriske Arkiv, Sydhavnsvej 6, 4760 Vordingborg

De 7 lokalarkiver har indbyrdes afgrænsede dækningsområder og tilsammen dækker de hele Vordingborg kommune. Lokalarkiverne indsamler materiale af ikke offentlig proveniens, der belyser den lokale kulturarv, dvs. lokalt materiale fra blandt andet foreninger, private og virksomheder.

Arkivsamvirket fungerer som samarbejdsforum og talerør for arkiverne. De enkelte lokalarkiver er selvstændige medlemmer af arkivfaglige organisationer, hvis retningslinier lokalarkiverne er forpligtet af:

- ODA, Organisationen Danske Arkiver, er en landsdækkende arkivfaglig organisation, der primært organiserer stadsarkiver og større lokalhistoriske arkiver. ODA arbejder for fremme af danske arkivers samfundsmæssige placering og deres samarbejde, koordinering og udvikling til gavn for Danmarks arkivalske kulturarv.
- SLA, Sammenslutningen af Lokalarkiver, er en landsdækkende arkivfaglig organisation. SLA's retningslinier for arkivdrift tager afsæt i arkivloven, arkivbekendtgørelsen, persondataloven og lov om ophavsret.
- Både *Standardinstruks for ledere af lokalhistoriske arkiver*, som SLA har udarbejdet, og *Etisk kodeks for arkivarer*, som ICA, International Council on Archives, står bag, respekteres af Arkivsamvirkets medlemmer.
- LASA, Lokalarkiverne i Sydøstdanmark, er en større kreds af lokalarkiver, der fungerer som arkivfagligt netværk for Arkivsamvirkets medlemmer.

Arkivsamvirkets formand yder konsulentbistand til lokalarkiverne i LASA, og Arkivsamvirket samarbejder desuden med Vordingborg bibliotekerne og Museerne.dk.

I 2009 vil Arkivsamvirket endvidere afsøge perspektiver for et samarbejde med den kommunale arbejdsgruppe, der arbejder med kommunens arkivalier.

Samlinger og accession

Lokalarkiverne i Vordingborg kommune råder tilsammen over 660 hyldemeter arkivalsk materiale, 486 film, lyd- og videobånd og mere end 98.000 fotografier. Dertil kommer lokale særsamlinger og håndbogslitteratur. Blandt særsamlingerne kan f.eks. nævnes Kartografisk Samling, Sydsjællands Landbrugsskole 1915-2002, og fotograf Jørn Toxværd's omfattende billedsamling fra 1980'erne.

Lokalarkiverne indsamler aktivt materiale, f.eks. i form af interviews med ældre indbyggere samt fotografering af huse og bygninger.

Indsamling af materiale er foregået siden 1914 og dækker perioden fra 1660 til i dag. I 2009 arbejder Arkivsamvirket videre på en vurdering af hvert områdes repræsentativitet i samlingerne.

På baggrund af en grundig og bred dialog i lokalarkiverne, samlingernes repræsentativitet og heraf afledte satsningsområder vil Arkivsamvirket definere sin indsamlingspolitik, der gælder for alle syv lokalarkiver.

Indsamlingspolitik og -strategier kan med fordel koordineres med Museerne.dk's afdeling for Nyere Tid, så den kulturarvsbevarende indsats på henholdsvis arkiver og museer i Vordingborg kommune supplerer hinanden.

I lokalarkiverne udføres et stort arbejde med samlingernes ordning, registrering og magasinering. Det er Arkivsamvirkets mål, at alle lokalarkiver i Arkivsamvirket anvender Arkibas4 til registrering af samlingerne. Arkibas4 er et Windows-baseret registreringsprogram, der udbydes med licens fra SLA Aps. Via en oversigtsklient på Internettet indtaster det enkelte lokalarkiv sine registreringer i en central ekstern database.

Programmet er nu til rådighed i Arkivsamvirket, og på to arkiver er der rutinerede brugere. På yderligere tre arkiver er programmet taget i brug, og i 2009 fortsætter implementeringen af Arkibas4, så Internetbaseret registrering ved årets udgang er i gang i alle syv arkiver.

SLA Aps har planlagt en videreudvikling af Arkibas4. Arkibassystemet kommer dermed også til at omfatte en filtreret udgave, Arkibas.dk, som gør det muligt for enhver at foretage en samlet søgning i alle data fra alle lokalarkiver landet over, der anvender Arkibas4. Hermed kan lokale samlinger blive tilgængelige for et bredere publikum. Filtrering af data bevirker, at personfølsomme og klausulerede oplysninger ikke publiceres.

I mødet med giver samler lokalarkivet proveniensoplysninger og eventuelle ophavsretlige spørgsmål afklares. Giver modtager en kvittering for overdragelse af materialer til lokalarkivet. Lokalarkiverne fører særlig journal over indkommet materiale. Ved registrering i Arkibas opdeles og registreres materialet efter art. Billeder for sig, originale arkivalier samles i arkivfonde efter arkivskaber osv.

Efter registrering bliver indkommet materiale indføjet i samlingerne og placeret på magasin efter et anerkendt talsystem, der gør det let at fremfinde igen.

Arbejdet med lokalarkivernes samlinger og deres registrering fortsætter i 2009.

Bevaringsarbejde

Formålet med indsamling af materiale, der belyser den lokale kulturarv, er at bevare information om fortid og nutid for fremtiden. Lokalarkiverne er bindeled mellem fortid, nutid og fremtid. Et væsentligt element i den lokale kulturarv er dagligdagens spor af almindelige menneskers liv og virke.

Lokalarkiverne i Arkivsamvirket fører løbende tilsyn med egne samlinger. Magasinformholdene er ret uensartede fra arkiv til arkiv, og de enkelte lokalarkiver udfordres af forskellige bevaringsmæssige problemstillinger.

Ikke alle materialer opbevares optimalt under samme forhold. Fælles for lokalarkiverne er bestræbelserne for at skabe en så adækvat opbevaring som mulig under hensyntagen til de enkelte materials særlige behov.

Metalclips, tape og lignende fremmedelementer bliver rutinemæssigt fjernet fra dokumenter og fotografier, der bliver pakket i særlige læg, kuverter og arkivæsker. Emballagen er fremstillet af papir med neutralt syreindhold, der ikke angriber eller nedbryder de materialer, der skal bevares for eftertiden.

På baggrund af Arkivsamvirkets gennemgang af samlingerne i 2008 står det klart, at en særlig indsats må iværksættes for at sikre informationer, der er indsamlet og opbevaret på fortidige medier, som enten er hastigt forgængelige og/eller ikke længere kan anvendes, f.eks. glaspladenegativer, 35mm nitratfilm, 8mm og 16 mm smalfilm, videobånd (VHS og tidligere), spole- og kassettebånd m.m.

Derfor iværksætter Arkivsamvirket et bevaringsprojekt: *Når fortiden bliver digital*. Ved at digitalisere materialet på ovenstående medier kan nedbrydning forebygges og sikre, at informationerne nu og i fremtiden løbende kan anvendes på nye medier.

I 2009 er bevaringsprojektet *Når fortiden bliver digital* det højest prioriterede bevaringsarbejde i Arkivsamvirket.

Formidling

Lokalarkiverne i Vordingborg kommune har til formål at stille samlingerne til rådighed for offentligheden under hensyntagen til gældende regler for tilgængelighed.

Lokalarkiverne modtager hvert år mange forespørgsler og personlige henvendelser om alt fra slægtsforskning og lokalhistorie til ønske om hjælp eller materialer til kulturformidlende publikationer eller andre initiativer.

Derudover arbejder det enkelte lokalarkiv selvstændigt med formidling på mange niveauer. Lokalarkiverne udgiver publikationer, arrangerer udstillinger og foredrag og deltager i årligt tilbagevendende temadage, f.eks. Arkivernes dag, Historiens dag, Kulturnat og lignende.

Nogle af lokalarkiverne samarbejder med lokalhistoriske foreninger om præsentation af lokalhistoriske emner eller indgår i lokale formidlingsaktiviteter, f.eks. 4750 Avisen.

Nogle lokalarkiver indgår i særlige lokale Internetportaler for deres respektive dækningsområder i Vordingborg kommune, f.eks. Køngweb (www.koengweb.dk) og Lundbyweb (www.lundbyweb.dk).

Arkivsamvirkets hjemmeside (www.lokalarkiverne.vordingborg.dk) er fortsat under etablering, og i 2009 vil Arkivsamvirket her publicere og udbygge *Vordingborg Leksikon* som et eksempel på fælles formidling af den lokale kulturarv.

ABM-samarbejde

Lokalarkiverne har individuelt og løbende haft forskellige samarbejder med Vordingborg Bibliotekerne og Museerne.dk.

I 2009 vil samarbejdet blive mere formaliseret inden for rammerne af kulturaftalen for Kulturregion Storstrøm og de i aftalen definerede resultatkrav.

Fysiske rammer, hjælpemidler og teknisk udstyr

Lokalarkiverne har til huse på førnævnte adresser, i lokaler, der for de flestes vedkommende stilles til rådighed af kommunen. Lokalarkiv for Møn indgår således i museet Empiregården, og Lundby, Præstø og Vordingborg Lokalhistoriske arkiver indgår i de respektive biblioteksbygninger. Langebæk Lokalhistoriske Arkiv har lokaler i kælderens i det tidligere rådhus mens Køng og Sværdborg sognearkiver har lokaler stillet til rådighed af de respektive menighedsråd. De fysiske rammer varierer i både kvantitet og kvalitet fra lokalarkiv til lokalarkiv.

Løsning af arkivfaglige opgaver stiller krav til teknisk udstyr, der skal være moderne og funktionelt. IT-udstyr og arkivteknisk udstyr skal på nogle lokalarkiver opdateres og/eller etableres. Det er helt afgørende for bevaringsarbejdet, at lokalarkivernes magasiner har temperatur- og fugtmålere, ligesom bredbåndforbindelse er en forudsætning for, at arkiverne kan anvende registreringsystemet Arkibas4.

I relation til denne problematik skal der fortsat arbejdes på at bringe lokalarkiverne på et funktionelt bedre niveau. Det er et mål i 2009 at få etableret dataloggere i alle magasinrum.

Administrative forhold

Arkivsamvirket har en styrelse, der er sammensat af en repræsentant fra hvert af de 7 lokalarkiver.

Styrelsens medlemmer er:

Else Lützhøft (Køng)

Geert A. Nielsen (Langebæk)

Karen Johansson (Lundby)

Jens Refstrup (Møn)

Lis Rathsach (Præstø)

Morten Frandsen (Sværdborg)

Marianne Rimmen Raasted, formand (Vordingborg)

I tilfælde af forfald sender det berørte arkiv en suppleant til Arkivsamvirkets møder.

Personale

På Museerne.dk – Lokalarkiv for Møn er der museumsansatte, der sammen med en kreds af frivillige beskæftiger sig med arkivarbejde.

Vordingborg kommune har via Museerne.dk ansat en arkivar, 34 timer/uge, der arbejder som arkivleder for Vordingborg Lokalhistoriske Arkiv og som arkivkonsulent for 33 lokalarkiver tilknyttet LASA.

Lokalarkiverne nyder stor opbakning i lokalsamfundet og arkivernes personale er for størstedelens vedkommende frivillige, der lægger en stor og engageret arbejdsindsats i de arkivfaglige gøremål.

Til hvert af de syv lokalarkiver er knyttet en fast kreds af frivillige medarbejdere, i øjeblikket i alt 54 personer, der varetager forskellige opgaver: besvarelse af henvendelser og forespørgsler, lokalhistoriske undersøgelser, journalisering, registrering, pakning og klargøring til magasinering, formidling og alt det forefaldende.

Interessen for arkivarbejdet er stor, og der kommer løbende nye frivillige til. Der er et konstant behov for uddannelse og efteruddannelse, så lokalarkivernes medarbejdere kan være fagligt klædt på til at løse opgaverne, og være opdateret om nye tiltag, aspekter og praksis indenfor arkivområdet, der er i fortsat udvikling.

SLA udbyder en modulopdelt grunduddannelse for arkivmedarbejdere og i LASA er der løbende kurser i registrering og arkivfaglige emner.

Det er vigtigt for lokalarkivernes fremtid og kontinuerlige arbejde, at ansatte såvel som frivillige arkivmedarbejderne også i 2009 følger relevante kurser og uddannelses tilbud.

Økonomi

Lokalarkivernes drift er i væsentlig grad baseret på kommunalt tilskud. Dertil kommer et varierende beløb fra ikke offentlige midler, som det enkelte lokalarkiv kan skaffe fra fonde og mindre støttekredse.

Ifølge Arkivsamvirkets vedtægter er det Arkivsamvirkets styrelse, der udarbejder forslag til budget med forslag til fordeling af kommunens tilskud til lokalarkiverne.

Det er Arkivsamvirkets mål at fordeling af kommunalt tilskud tager højde for det enkelte arkivs særlige behov, og at fordelingen af midler sker på baggrund af en vis differentiering, da lokalarkiverne i Vordingborg kommune har forskellige økonomiske grundlag, der afhænger af størrelse og tilknytningsforhold.

Arkivsamvirket har udarbejdet en økonomisk fordelingsmodel, der både tager højde for lokalarkivernes indbyrdes forskellighed og de fælles problemstillinger.

Det er vigtigt, at der er sammenhæng mellem lokalarkivernes opgaver, funktioner, arbejdsgrundlag og økonomiske ressourcer.

Sammenfatning

Der arbejdes med en fortsat professionalisering af lokalarkiverne; i 2009 med hovedvægt på:

Registrering: Fuld implementering af Arkibas4 på alle syv lokalarkiver

Bevaring: *Når fortiden bliver digital* – et bevaringsprojekt for Arkivsamvirket, der omhandler digitalisering af film, video, spole- og kassettebånd samt glaspladenegativer

Formidling: *Vordingborg Leksikon* publiceres på www.lokalarkiverne.vordingborg.dk og udbygges

ABM-samarbejde: Samarbejdet med Vordingborg Bibliotekerne og Museerne.dk formaliseres indenfor rammerne af Kulturaftalen for Kulturregion Storstrøms resultatkrav